

НЕЕФИКАСНА ДИПЛОМАТИЈА

Колку во изминатиов 14-годишен период од независноста Македонија покажа дека има ефикасна надворешна дипломатија, колку наши амбасадори и конзули ја исполнија об-

врската поради која беа испратени во други земји, и колку ја афирмираа државата во вистинско светло? Прашање на кое одговорот едноставно е негативен. Дали можеби тоа беше затоа

што ние сè уште немаме свој Закон за надворешни работи или, пак, подобро ни беше да ја партизираме и дипломатијата. Дека таа не ни функционира пред некое време призна и шефот на државата,

кој побара од МНР навремено да ги информира амбасадорите за состојбите во земјава, да почне да им дава инструкции за прецизно да знаат што да работат во земјата каде се испратени. Од

ПРОФЕСИОНАЛЦИ НА МЕСТО ПАРТИСКИ ДИПЛОМАТСКИ ПОСЛУШНИЦИ

■ Пишува: Жаклина МИТЕВСКА

Како ние ќе ја забрземе македонската интеграција во евроатлантските структури ако назначуваме партиски послушници во дипломатијата?

ГОРГИ ЕФРЕМОВ, ПОРАНЕШЕН МАКЕДОНСКИ АМБАСАДОР ВО НР КИНА

ПРОФЕСИОНАЛИЗАЦИЈА НЕМА ДА СЕ ПОСТИГНЕ СО ЗАКОН, ТУКУ РАБОТАТА Е ВО УМОТ!

Ситуацијата со македонската дипломатија е рефлексija на општата состојба во државата. А таа е толку хаотична, похаотична не може да биде, без разлика дали тоа е во здравството, судството, образованието, стопанството итн. Потребни се коренити измени во сите сфери од животот на државата. Професионализација на дипломатијата нема да се постигне со Законот за надворешни работи, туку работата е во умот. На македонската дипломатија ѝ недостасуваат многу работи. Ние грешевме од почетокот, почнувајќи од името. Нашето Министерство за надворешни работи промени многу некомпетентни луѓе. Некои од нив беа недоволно едуцирани за меѓународна комуникација, со недоволен идентитет, со недоволен познавање на англискиот јазик. Вредноста на интелектуалецот не се оценува преку трагите што истиот ги оставил од неговата дотогашна работа, туку врз база на неговата речитост/флуентност, импровизираност. Сите работи можеа да се решат на поинаков начин ако владите водеа поголема сметка за компетентноста на луѓето на одговорни функции. Во нашата држава никој не се обиде да упати апел до македонскиот народ за бојкот за одење во Грција. Иако повеќето од нашите граѓани се малтретираны на граничните премини кон Грција тие сепак одат, зашто им било поевтино да летуваат на Егејското Море отколку на Јадран. Се погреша многу работи и ден денес не се најде критична маса на вистински интелектуалци, кои поучени од направените грешки ќе понудат вистински решенија за сегашниот хаос. Оценките за личности на одговор-

ни функции се крајно произволни, се даваат епитети за новите амбасадори, а тие се само случајни, просечни интелектуалци, кои во кариерата имале одредени скокови. Значи, ако имавме поефикасна дипломатија, почнувајќи од првите луѓе во државата, ќе си го решевме и проблемот со името и другите проблеми.

Не знам колку другите амбасадори ја афирмираа Македонија, но можам да кажам дека за две и пол години колку што јас ја извршував функцијата (1 април 2002 до крајот на 2004 година), со кинеското Министерство за надворешни работи бевме многу блиски и за секој контакт со тоа Министерство го информирав нашето МНР. Тоа беше периодот кога по 1998-1999 година НР Кина, оправдано, ги прекина дипломатските односи со нас поради нашата најава за воспоставување дипломатски односи со Тајван. Во 2001 година, со посетата на министерката Митрева, се нормализираа односите, но сепак вистинското нормализирање настана со моето доаѓање. Во тој временски период се обнови договорот за изградба на хидроелектро централата "Козјак", спогодбата на македонската фирма "Хепос/МЗТ" - Скопје со кинеска фирма за испорака на 1.300 сопирачки за железнички вагони, во вредност од 6 милиони американски долари, отворање на првото претставништво на македонска фирма во Пекинг ("Фонко"), зголемување на трговската размена од 18 милиони американски долари во 2002 година на 35 милиони долари во 2003 и на 45 милиони долари во 2004 година итн.

Интересно е да напоменам дека по моето повлекување од здравствени причини од функцијата амбасадор, нашето Министерство за надворешни работи не најде за потребно да побара Извештај за мојата две иполгодишна работа. Интересно, зарем не?

ФИЛИП ПЕТРОВСКИ, ПОРАНЕШЕН МАКЕДОНСКИ КОНЗУЛ ВО САД

НЕДОСТАТОКОТ НА ЗАКОН ЈА КОЧИ РАБОТАТА НА ДИПЛОМАТИТЕ

Носење Закон за надворешни работи е фарса, од едноставна причина што се потрошени четириест месеци од оваа Влада или Коалиција, а законот сè уште не е донесен. Влегуваме во последните пет месеци од владеењето на оваа Коалиција и е повеќе од јасно дека Илинка Митрева никогаш немала намера да донесе закон за надворешни работи. Очигледно дека министерката Илинка Митрева не сакаше да

се ограничи во своите ингеренции, кои без закон, како министер ги толкуваше сама. Второ, таа знаеше дека 14 години нема закон, таа и претходно беше министер, беше запозната во што е проблемот во Министерството за надворешни работи. Недостатокот на овој закон ја кочи работата на амбасадорите зашто на просторот кој треба да биде правно уреден и со закон, каде ингеренциите треба да бидат стеснети и јасни, имаме министер кој сите тие празнини ги исполнува по свое лично наоѓање. Амбасадорите се менуваа по волја на владејачката гарнитура, без познавање на јазик, меѓународно јавно право. Тоа многу пречи за афирмацијата на државата. Кога станува збор за Љупчо Јордановски, не е спорно дека е доктор на науки, но човекот цел живот е образован за технички науки и сега без ниеден ден дипломатско искуство заминува во најбитниот град, во центарот за моќ за Македонија, без никаква програма. Со ваквите импровизации ние ги повредуваме сите постапки кои се вообичаени според Виенската конвенција за дипломатски односи. Она што го имаме како практика е дека постојано се поставуваат партиски кадри, постојано се доведуваме до ситуација да се задоволуваат внатрешните партиски потреби за "вдомување" на одредни кадри и тоа во дипломатската мрежа. Затоа дипломатската мрежа возвраќа така како што возвраќа, односно не возвраќа, нема активности, тие не се етаблирани во системите во кои работат, не се препознатливи, не ја претставуваат Македонија, немаат изградено патриотско чувство, а дел од нив и немаат никаков интерес кон Македонија бидејќи припаѓаат на други етнички заедници, сомнителни кругови, дури можам да кажам и криминализирани, а имавме пример и на човек кој се наоѓа на црна листа на претседателот на Америка, Џорџ Буш, да се предлага за амбасадор во Софија.

Ако зборуваме за стратешкиот партнер САД направени се серија грешки и во Амбасадата и во Конзулатот, односно не му се посветува внимание на развивањето стратегија, комуникација со САД. Илинка само заради потребите на иселе-

ниците, односно за потребата на партиската комуникација, го пресели Конзулатот од Њујорк во Детроит, што е катастрофална грешка. Во Њујорк постои најголема конзуларна заедница на планетата. Секоја земја која нешто значи на оваа планета таму има свои конзулати, затоа што работата не се сведува само на комуникацијата во Њујорк со властите во САД, туку е потребна меѓуконзуларна комуникација, комуникација со интерконзуларни групации кои спонзорираат, се борат за човекови права. Сè тоа е сконцентрирано во Њујорк, таму е и Советот за меѓународни односи на САД, кој многу влијае на политиката на Стејт департаментот. Сè ова е пренебрегнато, а Митрева нè доведе во оваа ситуација зашто сега сака добри односи со иселениците. Јас не сум против, но мислам дека во таа земја треба да имаме мрежа на добри конзулати и добро обучени дипломати, кои ќе ги "ораат" САД и ќе донесат фитбек за Македонија. Најавеното намалување на ингеренциите на претседателот е во состав на она што се нарекува комплетна импровизација на надворешната политика, обид севкупните ингеренции да се врзат во министерот за надворешни работи, односно Митрева си прави закон за себе. МНР е јадро, комитет на СДСМ, таму има 60-тина звучни имиња, луѓе кои

таа работа ја сфаќаат буквално како наследена, нешто што им припаѓа по раѓање, кои со сета сила и енергија се трудат да го задржат ваквиот статус, што на крај резултира со нефикасна дипломатија, но и кои минуваат по 15 години надвор од Македонија, а не напишале ниту еден допис за неа. Зошто одредени амбасади долго време се празни... Зошто кај нас не функционира вообичаена дипломатска практика. Секаде во светот кога му завршува мандатот на еден амбасадор веќе е назначен друг, и тие си ги примопредаваат активностите. На наследникот амбасадорот во форма на извештај му ги предава достигнувањата за тие четири години, како и телефонскиот именик на луѓето со кои тој комуницирал. Наредниот амбасадор е должен да ги продолжи тие контакти. Тоа е континуитет, стратегија, која кај нас ја нема. Не постои практика на завршен разговор. Јас сум разрешен од Њујорк така како што сум разрешен, никој никогаш не ме повикал во МНР да ме праша што таму работев, кои се моите тези, што беше постигнато, што мислам дека треба да се постигне. Едноставно, импровизацијата е дел од партиското работење, бидејќи сè уште постои системот на затворен круг, роднини, пријатели. Тоа треба да се затвори, да се воведат нов систем, по образование, стручност и млади луѓе.

амбасадорите побара да бидат поефикасни и навремено и точно до МНР да ги пренесуваат ставовите од земјите во кои ја претставуваат Македонија. Деновиве, опозицијата ја обвини власта дека спроведува партизација и во дипломатијата, откако ги партизирала државните служби и судството. Во едни вакви услови се поставува прашањето како ние ќе ја забрзаме македонската интеграција во евроатлантските структу-

ри ако назначуваме партиски послушници во дипломатијата. Најавите за назначување на Каролина Ристова Астеруд за амбасадор во НАТО, на претседателот на Собранието Љупчо Јордановски во Вашингтон, на Мелпомени Корнети во Анкара, на Весна Борозан во Виена и на Самоил Филиповски во Љубљана не претставува ништо друго, туку вулгаризација на еден од најважните делови од државните служби. А, Илин-

ка Митрева деновиве ги собора досегашните амбасадори, дипломати и универзитетски професори да расправаат околу Законот за надворешни работи. По средбата државниот секретар Емил Кирјас изјави дека се зборувало за зацврстување на дипломатската мрежа, улогата на професионалната дипломатија во македонската држава и воопшто улогата на Законот за надворешни работи. Иако имало различни раз-

мислувања околу потребата за донесување на ваков закон, конечниот заклучок бил дека сферата на надворешните работи треба да се дефинира во законски рамки.

За потсетување, при првичната дебата за овој Закон експертите имаа забелешки околу неправилното разграничување на компетенциите во надворешните работи на претседателот на државата, Собранието и Владата на РМ.